

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร
ข้อมูล ณ วันที่ ๗ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายมนตรี เจกสิกรณ์

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๐๑ หมู่ ๑๒ ตำบลวังทรายพูน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

โทรศัพท์ ๐๙๔-๙๔๙๓๓๐๙ Facebook มนตรี คนธรรมดา Line ๐๙๔๙๔๙๓๓๐๙

เกิด พ.ศ. ๒๕๓๑

ปัจจุบันอายุ ๓๗ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

คณะ/สาขาวิชา คณะวิทยาการจัดการ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๒๕,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ การปลูกข้าว

๒.๒ แปลงเรียนรู้ โคก หนอง นา โมเดล

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๓.๑ การทำเกษตรผสมผสาน

๓.๒ การใช้พลังงานจากแผงโซลาร์เซลล์

๓.๓ การทำถ่านไบโอชาร์

๓.๔ การเพิ่มมูลค่าและการสร้างแบรนด์สินค้า

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑.๑ การเพิ่มมูลค่าสินค้า(ข้าว) และการสร้างแบรนด์สินค้า

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๒.๑ การประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามรูปแบบ โคก หนอง นา โมเดล

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๓.๑ การทำถ่านไบโอชาร์

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร การเพิ่มมูลค่าสินค้า(ข้าว) และการสร้างแบรนด์สินค้า

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าข้าว ทำให้เกษตรกรสามารถขายสินค้าได้ในราคาที่สูงขึ้น และมีรายได้ที่มั่นคง

๒. เพื่อช่วยให้สินค้าเป็นที่รู้จักและจดจำได้ง่าย สร้างความน่าเชื่อถือและเพิ่มโอกาสทางการตลาด

เนื้อหาของหลักสูตร

การเพิ่มมูลค่าสินค้าข้าว เป็นแนวทางในการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์จากข้าว เพื่อสร้างรายได้ที่สูงขึ้น สร้างความหลากหลายให้กับผลิตภัณฑ์ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเนื้อหาสามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อหลัก ๆ ได้ดังนี้

๑. ความหมายของการเพิ่มมูลค่าสินค้า

การเพิ่มมูลค่า (Value-added) หมายถึง การแปรรูป ปรับปรุง หรือต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิมให้มีมูลค่าสูงขึ้น เช่น การเปลี่ยนข้าวสารธรรมดาให้เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปต่างๆ เพื่อสร้างความน่าสนใจและเพิ่มราคาจำหน่าย

๒. รูปแบบของการเพิ่มมูลค่าสินค้าข้าว

๒.๑ การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น ข้าวสาร ข้าวกล้อง ข้าวไรซ์เบอร์รี่

๒.๒ การบรรจุภัณฑ์และการตลาด

- การออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้สวยงามและสื่อความเป็นแบรนด์
- การเน้นเรื่องสุขภาพ เช่น ข้าวสำหรับควบคุมน้ำหนัก มีไฟเบอร์สูง บำรุงเลือด
- การใช้ช่องทางออนไลน์ในการขาย

๓. ประโยชน์ของการเพิ่มมูลค่าสินค้าข้าว

๓.๑ เพิ่มรายได้ให้เกษตรกร

๓.๒ ลดการพึ่งพาการขายวัตถุดิบในราคาต่ำ

๓.๓ ส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด เนื่องจากเพิ่งเข้ามาเป็น ศพก.หลัก ของอำเภอวังทรายพูน

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) เนื่องจากเพิ่งเข้ามาเป็น ศพก.หลัก ของอำเภอวังทรายพูน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจในการใช้เทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรมาจากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเพิ่มผลผลิต, การลดต้นทุน, และการส่งเสริมความยั่งยืนในภาคการเกษตร เทคโนโลยีสามารถช่วยในการปรับปรุงกระบวนการทำเกษตรกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ในหลายด้าน เช่น

๑.๑) การเพิ่มผลผลิต เทคโนโลยีสามารถช่วยให้เกษตรกรสามารถควบคุมปัจจัยต่างๆ เช่น ความชื้นในดิน, อุณหภูมิ, และแสงแดดได้อย่างแม่นยำ ซึ่งจะช่วยให้พืชเจริญเติบโตได้ดีที่สุด

๑.๒) การประหยัดเวลาและแรงงาน ระบบอัตโนมัติ เช่น การใช้โดรนในการฉีดพ่นสารเคมี ทำให้ลดการใช้แรงงานมนุษย์และประหยัดเวลาในการทำงาน

๑.๓) การลดต้นทุน การใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดการทรัพยากร เช่น การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ (โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีน้ำจำกัด) หรือการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงที่มีประสิทธิภาพสูงและไม่สูญเสียไป

๑.๔) การมีเวลาอยู่กับครอบครัว ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๒.๑) ความปลอดภัยทางด้านสารเคมี เนื่องจากที่ผ่านมาการใช้สารเคมีกันอย่างกว้างขวาง และเกินอัตราการใช้ที่ระบุไว้ ทำให้เกิดความเสี่ยงกับร่างกาย

๒.๒) การลดการใช้แรงงาน เนื่องจากปัจจุบันแรงงานภาคการเกษตรเริ่มมีอายุมากขึ้น การนำหลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้มากขึ้น

๑.๒ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑.๑) การทำจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

๑.๒) การทำปุ๋ยหมัก เช่น ฟางข้าว พด.๑ หน่อกล้วย

๑.๓) น้ำหมักสมุนไพรไล่แมลง

๑.๔) ฮอร์โมนไข่

เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการเพาะปลูกข้าวร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี ในการช่วยไล่แมลงและเพิ่มธาตุอาหารให้กับพืช ทำให้ต้นทุนในการผลิตลดลง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน
การใช้โดรนฉีดพ่นสารเคมีทางการเกษตร มีข้อดีหลากหลายทั้งในด้านความปลอดภัย ประสิทธิภาพ และความประหยัด

๒.๑) ลดเวลาและแรงงาน ทำงานได้เร็วกว่าแรงงานคน และพ่นได้เป็นพื้นที่กว้างในเวลาสั้น ๆ

๒.๒) ประหยัดต้นทุน ลดจำนวนแรงงานที่ต้องจ้าง ลดปริมาณสารเคมี เนื่องจากพ่นอย่างแม่นยำและสม่ำเสมอ และลดการสิ้นเปลืองน้ำ เพราะใช้ในปริมาณที่เหมาะสม

๒.๓) ปลอดภัยต่อเกษตรกร ไม่ต้องสัมผัสสารเคมีโดยตรง ช่วยลดความเสี่ยงต่อสุขภาพ

การใช้เทคโนโลยีเครื่องอัดฟาง เพื่อลดการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และสร้างมูลค่าเพิ่มจากเศษวัสดุทางการเกษตร

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๓.๑) การตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดินก่อนการเพาะปลูกข้าว เพื่อให้ทราบความเป็นกรด - ด่าง ของดิน รวมถึงธาตุอาหารที่มีอยู่ ซึ่งจะทำให้สามารถลดปริมาณการใส่ปุ๋ยในรอบถัดไป เป็นวิธีการลดต้นทุนการผลิต

๓.๒) การเลือกพันธุ์ข้าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มผลผลิตและลดความเสี่ยงจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ เช่น น้ำฝน ดิน ศัตรูพืช หรือสภาพภูมิอากาศ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ พื้นที่ปลูกจำนวน ๓๖ ไร่

๑.๒) ข้าว กข๗๙ พื้นที่ปลูกจำนวน ๔๐ ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลาตะเพียน จำนวน ๒,๐๐๐ ตัว

๒.๒) ปลาสวาย จำนวน ๒๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด...-...ชนิด ประกอบด้วย

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด...-...ชนิด ประกอบด้วย

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) เตรียมแปลง (ไถตะ ไถแปร ปั่นเทือก) เป็นเงิน ๔๓๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าเมล็ดพันธุ์+ค่าหว่าน เป็นเงิน ๕๑๐ บาท/ไร่

๑.๓) สารเคมีกำจัดวัชพืช+ค่าแรง เป็นเงิน ๑๕๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าปุ๋ยเคมี+ค่าแรง เป็นเงิน ๔๖๐ บาท/ไร่

๑.๕) ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดแมลง+ค่าแรง เป็นเงิน ๑๔๐ บาท/ไร่

๑.๖) ค่าเก็บเกี่ยว+ขนส่ง เป็นเงิน ๖๕๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๒,๓๔๐ บาท/ไร่

รายได้ ๘,๓๐๐ บาท/ไร่ แบ่งเป็นรายได้จากการขายเป็นข้าวเปลือก ๔,๒๗๕ บาท/ไร่ รายได้จากการขายเป็นข้าวสาร ๔,๐๒๕บาท/ไร่ (เนื่องจากผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ บางส่วนเก็บไว้สีจำหน่ายเป็นข้าวสาร) ซึ่งข้าวสารส่วนใหญ่จำหน่ายให้กับโรงพยาบาลวังทรายพูน

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ...-

เฉลี่ยรายได้วันละ...-บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวสาร

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๔,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ แดงกวาญี่ปุ่น

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๕,๐๐๐-๖,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวเปลือก เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๗๑,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

จากการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ของนายมนตรี เจกสิกรณ์ ได้รับประโยชน์อย่างหลากหลาย ทั้งในระดับบุคคล เกษตรกรรายอื่น และชุมชนโดยรอบ โดยในพื้นที่ จะมีการเพาะปลูกพืชที่หลากหลาย เช่น ข้าว ข้าวสาร ผักสวนครัวและการเลี้ยงปลา ทำให้มีรายได้เกิดขึ้นทั้งรายสัปดาห์ รายเดือน ไปจนถึงรายปี ทำให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น อีกทั้งยังลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น บัญชีชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ การทำปุ๋ยหมัก และการจัดการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวคิดโคก หนอง นา โมเดล

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในงานกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การลดปริมาณการใช้สารเคมีทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยลง เนื่องจากการใช้โดรนฉีดพ่นสารเคมีทางการเกษตร กำลังเป็นที่นิยมในยุคเกษตรสมัยใหม่ เพราะมีข้อดีหลายอย่างทั้งในด้านความปลอดภัย ประสิทธิภาพและความประหยัด โดยสามารถสรุปประโยชน์หลัก ๆ ได้ดังนี้

๓.๑.๑ ลดเวลาและแรงงาน ทำงานได้เร็วกว่าแรงงานคนหลายเท่า และพ่นได้เป็นพื้นที่กว้างในเวลาสั้น ๆ

๓.๑.๒ ประหยัดต้นทุน ลดจำนวนแรงงานที่ต้องจ้าง ลดปริมาณสารเคมี เนื่องจากพ่นอย่างแม่นยำและสม่ำเสมอ และลดการสิ้นเปลืองน้ำ เพราะใช้ในปริมาณที่เหมาะสม

๓.๑.๓ปลอดภัยต่อเกษตรกร ไม่ต้องสัมผัสสารเคมีโดยตรง ช่วยลดความเสี่ยงต่อสุขภาพ

๓.๑.๔ มีความแม่นยำ เนื่องจากโดรนบินตามพิกัด GPS พ่นเฉพาะจุดที่ต้องการ เช่น จุดที่มีโรคหรือแมลงระบาด

๓.๑.๕ ใช้งานได้ในพื้นที่เข้าถึงยาก เหมาะสำหรับพื้นที่ลาดชัน น้ำท่วมขัง หรือแปลงที่คนเดินลำบาก

๓.๑.๖ เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร พ่นได้ทันเวลาตามความจำเป็น เช่น เมื่อพบศัตรูพืชระบาด ช่วยลดการสูญเสียผลผลิตจากโรคหรือแมลง

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.) ช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศน์ เนื่องจาก

๓.๒.๑ การใช้สารเคมีเกินความจำเป็น จะช่วยลดการแพร่กระจายของสารเคมีในดิน น้ำ และอากาศ เป็นการป้องกันการสะสมของสารตกค้างที่เป็นพิษต่อจุลินทรีย์ในดิน หรือแมลงที่เป็นประโยชน์

๓.๒.๒ รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ พ่นเฉพาะเป้าหมาย ไม่ฆ่าสิ่งมีชีวิตที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น ผึ้ง แมลงที่ช่วยผสมเกสร ลดผลกระทบต่อห่วงโซ่อาหารตามธรรมชาติในแปลงเกษตร

๓.๒.๓ ช่วยอนุรักษ์ดินและแหล่งน้ำ ไม่ต้องใช้แรงงานเดินเหยียบย่ำพื้นที่ ทำให้น้ำดินไม่ถูกทำลาย ลดการชะล้างหรือปนเปื้อนของสารเคมีลงแม่น้ำหรือคลอง

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

เนื่องจากเกษตรกรต้นแบบ ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรมาหลายปี จึงมีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ ดังนี้

ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ

- สภาพดิน ชนิดของดิน ความอุดมสมบูรณ์ ความเป็นกรด-ด่าง

- แหล่งน้ำที่ใช้ในพื้นที่ เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติ ระบบชลประทาน ปริมาณน้ำที่เพียงพอหรือไม่

- ภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ ฤดูกาล

ข้อมูลการเพาะปลูก

- ชนิดพืชที่ปลูกหลัก-รอง
- ฤดูกาลเพาะปลูก
- ปริมาณผลผลิตต่อไร่
- วิธีการเพาะปลูก (ดั้งเดิม / สมัยใหม่ / อินทรีย์)

ข้อมูลสังคมและเศรษฐกิจในภาคเกษตร

- การเข้าถึงตลาดหรือสหกรณ์เกษตร
- ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่

ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและบริการสนับสนุน

- ถนนสำหรับการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร
- แหล่งเก็บเกี่ยว ผลิต และแปรรูป
- หน่วยงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีความสำคัญในการวางแผนการผลิต ประเมินศักยภาพพื้นที่ พัฒนานโยบายเกษตรกรรมและการส่งเสริมการทำเกษตรแบบแม่นยำและยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

เป็นแหล่งเรียนรู้/ศึกษาดูงานในกิจกรรมโคก หนอง นา โมเดล ให้กับนักเรียน และบุคคลที่สนใจได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ รวมถึงสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ในกิจกรรมดังกล่าวได้ รวมถึงยังมีกิจกรรมการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง และการเผาถ่านไบโอชาร์ ให้ได้เรียนรู้กันภายในศูนย์ ศพก. อีกด้วย

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

นายมนตรี เจกสิกรณ์ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาแก่เกษตรกรในชุมชน โดยให้คำแนะนำในการจัดการศัตรูพืช การใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสมตามค่าวิเคราะห์ดิน และให้คำปรึกษาด้านการตลาด รวมถึงเปิดโอกาสให้เกษตรกรในพื้นที่เข้ามาพูดคุย ปรึกษา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับแจ้งจากการประชุมต่าง ๆ แจ้งให้กับคนในชุมชนได้รับทราบผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ เช่น กลุ่ม Line, Facebook เพื่อให้เกษตรกรได้รับข้อมูลที่ทันต่อสถานการณ์และสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ช่องทางการขยายผล ได้แก่ การจัดอบรม การจัดกลุ่มเรียนรู้ และแปลงสาธิต เกษตรกรที่เข้าร่วมได้มีการนำเทคโนโลยีและวิธีการไปปรับใช้จริง เช่น การผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุทางการเกษตร การเพิ่มมูลค่าสินค้า(ข้าว) รวมทั้งการยึดหลักการดำเนินชีวิตตามรูปแบบ โคก หนอง นา โมเดล

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านการประชุมต่าง ๆ รวมถึงการเข้าร่วมการอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการประกอบอาชีพการเกษตรของตนเอง และถ่ายทอดให้กับเกษตรกรในพื้นที่หรือบุคคลทั่วไปที่สนใจในอาชีพด้านการเกษตร

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

นายมนตรี เจกสิกรณ์ เริ่มรับตำแหน่งประธานศูนย์ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โดยเริ่มเข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำกับดูแลการจัดอบรม การจัดการแปลงเรียนรู้ และติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์ ทั้งนี้ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในชุมชน และเปิดโอกาสให้กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน การเข้ามาทำหน้าที่ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ของอำเภอวังทรายพูน ถือเป็นความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้รับงานต่อจากเกษตรกรต้นแบบคนเดิมเพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรผู้สนใจทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของพื้นที่

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ปัจจุบัน นายมนตรี เจกสิกรณ์ เกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอวังทรายพูน มีตำแหน่งทางสังคม ได้แก่ ตำแหน่งสารวัตรกำนัน ตำบลวังทรายพูน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร และตำแหน่งหมอดินอาสา ของกรมพัฒนาที่ดิน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายมนตรี เจกสิกรณ์ เกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอวังทรายพูน มีการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการร่วมบำเพ็ญประโยชน์กับชุมชน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการถอดบทเรียน)

- ๑.๑ นางสาวอัญชลี ลมูลภักตร์ เกษตรอำเภอวังทรายพูน
- ๑.๒ นายณัฐวุฒิ บุญสาร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- ๑.๓ นางสาวมาลี ป้อมปึง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- ๑.๔ นายวิระยุทธ สิงห์โต นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

การถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ครั้งนี้ ได้ใช้เครื่องมือการส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ Mind Map และปฏิทินการเพาะปลูก ร่วมกับกระบวนการสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการทบทวนประสบการณ์โดยใช้เครื่องมือ AAR (After Action Review) ใช้สรุปบทเรียนหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม/

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๓.๑ ปัญหา/อุปสรรค

เนื่องด้วยการลงพื้นที่เพื่อดำเนินการถอดบทเรียน เป็นช่วงฤดูกาลเพาะปลูกของเกษตรกรต้นแบบ ทำให้ในแต่ละครั้งที่ลงพื้นที่ เกษตรกรต้นแบบมีเวลาจำกัดในการให้ข้อมูล

๓.๒ ข้อเสนอแนะ

ควรวางแผนการถอดบทเรียนกับผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียนให้มีความพร้อม และเข้าใจให้ตรงกันในแต่ละข้อคำถาม เพื่อช่วยในการอธิบายคำถามให้เกษตรกรต้นแบบเข้าใจ และสามารถให้ข้อมูลอย่างตรงประเด็นที่สุด

ภาคผนวก

การถอดบทเรียน ศพก.หลัก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

